

CAPITOLUL III

Scopul, temele si obiectivele Planului de management *Saraturile si Ocna Veche*

Situl Natura 2000 Sărăturile Ocna Veche este un perimetru în care se regăsesc specii caracteristice pajiștilor și mlaștinilor sărăturate. Se mai regăsesc biomuri de bălți, ochiuri de ape și ape stagnante de mici dimensiuni, cu regim temporar, biomuri de mlaștini și smârcuri. De aceea managementul acestei arii protejate devine o activitate de mare importanță, care îmbină într-o viziune sustenabilă protecția și conservarea unui capital natural deosebit de fragil, cu utilizarea durabilă a resurselor SN-SOV.

3.1. Scopul SN-SOV și ale PM

Scopul PM constă în promovarea unui model de gestiune durabilă care să permită conservarea diversității biologice, ca elemente fundamentale ale capitalului natural din SN-SOV în concordanță cu dezvoltarea sistemelor socio-economice adiacente. Propunându-ne acest scop se realizează o afirmare a stării viitoare ideale, pe termen lung, atât pentru SN-SOV, cât și pentru comunitatea locală.

Scopul SN-SOV rezultă din definirea celor trei direcții strategice: conservarea biodiversității, cercetare și monitoring și dezvoltare locală durabilă, direcții strategice ce vor fi dezvoltate prin obiective strategice, obiective tactice, obiective operaționale și acțiuni de management în capitolele următoare.

3.2. Temele PM

O temă reprezintă o secțiune a PM care abordează un set de subiecte, obiective, ale SN-SOV care au legătură între ele, după Appleton, 2004. În cadrul fiecărei teme se face o evaluare pornind de la amenințările identificate la adresa SN-SOV, propunându-se căile de eliminare a acestora prin obiectivele stabilite în concordanță cu scopul SN-SOV. Astfel, prin obiectivele stabilite în cadrul fiecărei teme a PM, se fundamentează căile de eliminare a amenințărilor identificate.

Pe de altă parte temele PM vor fi analizate într-o perspectivă evolutivă: analiza în trecut, starea prezentă și ce își propune PM pentru viitor. Ca moment de referință pentru această analiză este luat anul 1890, având la bază ridicarea topografică din acel an tipărit de F.M.C în anul 1952.

3.2.1. Cunoașterea biodiversității

Îmbogățirea permanentă a cunoștințelor referitoare la biodiversitatea SN-SOV reprezintă un demers esențial în fundamentarea pe baze realiste a PM. Dezvoltarea cunoștințelor referitoare la complexele de ecosisteme din SN-SOV se poate face prin

cercetare științifică, monitorizarea unor componente sistemice cheie și *supravegherea* periodică a stării complexelor de ecosisteme.

Cercetarea științifică are ca scop, pe de o parte dezvoltarea cunoașterii capacității productive și de suport cu privire la principalele categorii de sisteme ecologice în vederea garantării conservării biodiversității acestora, iar pe de altă parte dezvoltarea expertizei manageriale, a tehnologiilor, a metodelor cât și a instrumentelor pentru managementul adaptativ și utilizarea durabilă în limitele capacității productive și de suport a resurselor sistemelor ecologice specifice zonei de sărătură. Cercetarea științifică **nu este atributul custodelui**, în contextul prezentului PM custodelui îi revine numai un rol de sprijin prin activități de monitorizare și observare a unor parametri biotici și abiotici bine stabiliți, așa cum se va vedea în continuare, ca și prin activități de însoțire a personalului de cercetare, în condițiile stipulate prin regulament.

În trecut, primele activități de cercetare în Băile Sărate Turda au fost întreprinse de către F.SCHUR, pe data de 11 iulie 1853, în lucrarea “*Truppenweise bei Thordaan den Salzlachen den 11 Juli 1853 in Bluthe und Frucht beobachtet*”, de SIMONKAI (1886), în 1948 de către

Todor Ioan în Flora și vegetația de la Băile – Sărate Turda, de către Pop et al. (1983), PAUCĂ ET NYARÁDY, 1961; CIOCÂRLAN, 2000, și mulți alții.

În prezent, în SN-SOV, se desfășoară activități de cercetare în cadrul doctoratelor, lucrărilor de licență și masterat integrată sub coordonarea profesorilor coordonatori. Custodele sprijină cercetarea atât prin faptul că personalul de teren însoțește echipele de cercetători, cât și prin observații în stații și monitorizare a unor elemente importante ale complexelor de ecosisteme din SN-SOV, la un nivel accesibil personalului de teren.

În viitor, este necesară acoperirea lacunelor în ceea ce privește identificarea speciilor și habitatelor de interes comunitar și național, înscrise pe anexele Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2007, cu modificările și completările ulterioare, aprobată prin Legea 49/2011 și alte specii și habitate, neincluse pe listele speciale de conservare ale directivelor europene sau ale Ordonanței de urgență nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, aprobată prin Legea 49/2011 dar periclitată în SN - SOV. Totodată, este necesară stabilirea măsurilor de protecție integrată a speciilor și habitatelor periclitată din SN-SOV.

Realizarea bazei de date unitare a SN-SOV, ca și identificarea și stabilirea măsurilor de management a speciilor și habitatelor periclitată din SN-SOV sunt două dintre obiectivele proiectului “Managementul Sitului Natura 2000 Săraturile Ocna Veche” aprobat spre finanțare în cadrul POS Mediu Axa Prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii; Domeniul major de intervenție – Dezvoltarea infrastructurii și a planurilor de management pentru protejarea biodiversității și rețelei Natura 2000.

De asemenea, prin transferul expertizei științifice și manageriale acumulate în SN-SOV către alte zone de sărătură se va realiza o integrare a SN-SOV în sistemele internaționale existente în domeniul cercetării și monitoringului pe termen lung.

Monitorizarea unor componente ecosistemice cheie. În sensul celor arătate ante-rrior, personalul de teren din cadrul custodelui realizează monitorizări, în baza protocoalelor de monitorizare, pentru fiecare dintre speciile și habitatele pentru care a fost desemnat situl.

Observarea periodică a stării complexelor de ecosisteme. Personalul de teren al SN - SOV realizează supravegherea în diferite stații a evoluției anuale a unor factori abiotici, astfel: data când se înregistrează primul și ultimul îngheț și data când se înregistrează alte fenomene meteorologice deosebite, ca furtuni, ploi cu caracter torențial, perioade de secetă severă și altele asemenea, ca și dinamica unor populații sau habitate, este atributul

personalului de teren din cadrul custodelui și se realizează prin observații, a căror frecvență este bilunară, sub îndrumarea specialistului.

Modalitățile în care alte entități de cercetare pot desfășura activitatea de cercetare științifică în SN-SOV sunt prezentate în Regulament.

De asemenea în Regulament este stipulat și modul prin care custodele și alte organizații, institute sau persoane fizice pot aduce un aport la această activitate.

3.2.2. Educație ecologică, informare și conștientizare

Custodele își propune să promoveze valoarea biodiversității din SN - SOV prin educație ecologică, informare și conștientizare în baza unei strategii de comunicare bine fundamentată. Procesul de comunicare este complex, datorită numeroaselor relații stabilite între capitalul natural din SN-SOV și mediul socio-economic aferent, atât de pe teritoriul SN-SOV, cât și din zonele limitrofe. Prin strategia de comunicare a SN-SOV, în cadrul proiectului "Managementul Sitului Natura 2000 Săraturile Ocna Veche" aprobat spre finanțare în cadrul POS Mediu Axa Prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii; Domeniul major de intervenție – Dezvoltarea infrastructurii și a planurilor de management pentru protejarea biodiversității și rețelei Natura 2000. Prin următoarele activități

Activitatea E.2. - 1 simpozion organizat
- min. 2 comunicate științifice
- min. 30 de persoane informate asupra temelor de interes ale ariei protejate
- 180 materiale informative și publicitare distribuite

Activitatea E.3.

E.3.1. - 8 panouri informative privind proiectul și legislația din domeniul protecției mediului

E.3.2. - 1 acțiune de informare a riveranilor sitului cu privire la efectele negative ale depozitării ireponsabile a deșeurilor în natură
- 150 pliante distribuite

E.3.3. - 5 concursuri școlare organizate
- 1 eveniment special organizat – Zilele Biodiversității
- min. 300 elevi informați asupra importanței protecției/conservării mediului
- 1160 materiale informative și publicitare distribuite

E.3.4. - 3 panouri avertizoare asupra consecințelor suprapășunatului
- cca.8 fermieri informați asupra consecințelor pășunatului/ supra-pășunatului

Toate acestea urmărind atingerea următoarelor ținte:

- îmbunătățirea cunoștințelor, în rândul elevilor și a populației adulte din zona SN-SOV și limitrof acesteia, referitoare la valoarea capitalului natural din SN-SOV,
- creșterea respectului comunităților locale față de valoarea capitalului natural din SN-SOV și totodată față de efortul depus în vederea protejării și conservării acestui capital natural, de către custode, prin revizuirea periodică și implementarea PM,
- diminuarea impactului negativ și a agresiunii asupra capitalului natural, fapt ce va putea fi cuantificat prin scăderea acțiunilor de pășunat semisălbatic, turism necontrolat, depozitarea necontrolată de deșeurii în special deșeurii din construcție.

În trecut activitatea de informare și conștientizare s-a desfășurat sporadic în cadrul unor întruniri reduse ca număr de participanți cu ocazia diferitelor evenimente din cadrul calendarului ecologic susținute de primărie, APM CLUJ, ARPM Cluj – Napoca, și diferite ONG-uri în cadru unor proiecte de mici dimensiuni și anvergură.

În prezent comunicarea și conștientizarea se realizează în cadrul proiectului "Managementul Sitului Natura 2000 Săraturile Ocna Veche" aprobat spre finanțare în cadrul

POS Mediu Axa Prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii; Domeniul major de intervenție – Dezvoltarea infrastructurii și a planurilor de management pentru protejarea biodiversității și rețelei Natura 2000.

În viitor Se propune să se dezvolte informarea și conștientizarea, pe patru paliere determinate de cele patru grupuri țintă: elevi și studenți;

- a) comunități locale;
- b) turiști;
- c) mass-media pentru informarea publicului larg din alte categorii decât cele menționate anterior.

I. Pentru asigurarea unei vizite plăcute, eficiente și sigure, turiștii individuali sau grupurile de turiști, care vizitează în mod direct sau prin intermediul unor turoperatori SN-SOV, trebuie să stabilească o bună comunicare cu custodele. Procesul de comunicare dintre custode și grupurile de turiști presupune realizarea următorilor pași:

- a) promovarea potențialului turistic al SN-SOV;
- b) realizarea contactului dintre tour-operatori și custode;
- c) contactarea custodelui de către grupurile de turiști care doresc să viziteze în mod direct SN-SOV;
- d) programarea grupurilor, atât a celor care vizitează direct SN-SOV cât și a celor care vor veni prin tour-operatori pe pachetele turistice puse la dispoziție;
- e) efectuarea vizitei în SN-SOV presupune:
 - i. comunicarea în mod clar, concis și elegant a regulilor de vizitare a SN-SOV,
 - ii. însoțirea grupurilor de turiști de către reprezentanți ai custodelui,
 - iii. taxarea turiștilor,
 - iv. preluarea fișelor de observații a speciilor și a habitatelor de la ecoturism pe diferite specializări,
 - v. întocmirea de acte de contravenție atunci când este cazul ;
- f) monitorizarea activității de turism de către custode.

II. O cale de a promova valoarea biodiversității SN-SOV și de a informa opinia publică asupra unor evenimente este organizarea de conferințe locale de presă și va transmite comunicate de presă, pe canale scrise și/sau audiovizuale, inclusiv pagina [web http://www.saraturileocnaveche.eu/](http://www.saraturileocnaveche.eu/) a SN-SOV, ori de câte ori situația va impune asemenea acțiuni.

Declararea datei de **27 august ca Ziua SN-SOV** are drept scop creșterea popularității sitului în rândul elevilor, populației locale și a societății civile. Perceperea acestei sărbători nu trebuie să devină un nou factor de presiune, ci să fie o mândrie locală și regională, prin care se urmărește armonizarea relațiilor dintre comunitățile locale, pe de-o parte și custode, dintre categoriile enumerate anterior și diferiții proprietari, administratori și/sau utilizatori de resurse naturale din SN-SOV.

3.2.3. Relațiile cu comunitățile locale

Din trecut și până în prezent datorită lipsei unui custode, a unui plan de management și regulament a condus la exercitarea unei presiuni constatante asupra capitalului natural al zonei.

Manifestat prin suprapășunat în special în zona Ocnei Vechi și a Văii Sărate, turism necontrolat în cele două zone Băile Sărate și parțial Ocna Veche.

De acea custodele acordă prin PM o importanță deosebită comunității locale și societăților ce își desfășoară activitatea în sit și implicarea acestora în managementul SN-SOV.

Pentru dezvoltarea durabilă a zonei, custodele încurajează și asistă comunitățile locale în întocmirea de proiecte cu fonduri structurale și de coeziune în domeniile ecoturismului, agriculturii ecologice, manufacturii unor categorii de produse tradiționale; dar și prin acțiuni mai concrete, cum ar fi încurajarea modernizării și clasificarea unor locuințe din zona de către autoritatea de stat în domeniul turismului ca spații de cazare.

3.2.4. Managementul utilizării durabile a resurselor regenerabile oferite de capitalului natural din SN-SOV

Orice categorie de activități din SN-SOV se desfășoară obligatoriu numai în **limitele capacității productive și de suport a ecosistemelor**. Limitele capacității productive și de suport se stabilesc prin studii de specialitate conform legislației în vigoare care sunt avizate, fiind aprobate, de asemenea, în spiritul legilor.

a) Utilizarea resurselor furnizate de vegetația lemnoasă prin exploatarea forestieră. Managementul activității de regenerare a pădurilor

Gestionarea durabilă a fondului forestier, proprietate de stat și proprietate particulară, din SN-SOV se face cu respectarea Principiului Continuității, după Hartig, 1850, este armonizat cu principiile legislației internaționale: Agenda 21 și Convenția asupra diversității biologice adoptate la Conferința de la Rio din 1992, Reuniunea de la Johannesburg din 2002 - Rio+10 și ținându-se cont de documentele adoptate la conferințele ministeriale paneuropene pentru protecția pădurilor, cum ar fi : Rezoluțiile H1 *Principii generale pentru gestionarea durabilă a pădurilor din Europa* și H3 - *Principii generale pentru conservarea biodiversității pădurilor din Europa*, adoptate la Conferința de la Helsinki din 1993, Criteriul 4 *Coservarea și ameliorarea adecvată a ecosistemelor forestiere*, adoptat la Conferința de la Lisabona în 1998 și în special, în cadrul acestui criteriu, Conceptul b: *păduri rare și vulnerabile constituite în arii protejate*, documentele rezultate la Conferința de la Viena din 2003 ,*sporirea dimen-siunilor sociale și culturale referitoare de gestionarea pădurilor*.

Limita **capacității productive și de suport a ecosistemelor forestiere este dată de suma posibilităților anuale de volum lemnos**, determinate prin amenajamentele silvice realizate la nivel de unitate de producție forestieră UP și care se revizuiesc la intervale de 5 ani prin activitatea de reamenajare a Ocolului Silvic Turda.

Modul în care sunt reglementate activitățile de exploatare forestieră, regenerarea și amenajarea pădurilor, este stipulat în Regulament.

b) Utilizarea resurselor aparținând florei terestre prin activități pastorale

Exploatarea pășunilor de pe teritoriul SN-SOV este interzisă.

Reglementarea activității de utilizare a resurselor aparținând florei terestre prin activități pastorale se face în Regulament.

c) Utilizarea resurselor aparținând faunei prin activități cinegetice

Datorită caracteristicilor sitului și a suprafeței restrânse, vânătoarea în SN-SOV este interzisă, acesta constituindu-se ca zonă de liniște pentru vânat.

Recoltarea acestor elemente de floră sau de faună se face în condițiile înscrise în Regulament.

d) Utilizarea nămolului terapeutic

Exploatarea nămolului se face în limitele prevederilor legale cu avizul custodelui.

3.2.5. *Managementul utilizării durabile a serviciilor oferite de capitalului natural din SN-SOV*

a) Utilizarea prin turism a serviciilor oferite de SN-SOV

Potențialul ecoturistic este ridicat pentru zonă având în vedere că pe teritoriul SN-SOV se poate intra la Salina Turda, Grădina Zoo Turda, lacurile sărate tampon, numai în anul 2010 numărul turiștilor care au intrat în salină atât ca vizitatori cât și la tratament a fost de 375.404 persoane.

În scopul dezvoltării unui turism sustenabil în SN-SOV, este necesară adoptarea unui management care să îmbine concomitent *capacitatea de suport ecologic, capacitatea de suport economic, capacitatea de suport social, capacitatea de suport psihologic* după Dumbrăveanu, 2005.

Categoriile de turism ce se pot desfășura în SN-SOV sunt :

- a) ecoturismul,
- b) turismul științific,
- c) turismul educațional.

Formele de turism permise SN-SOV sunt :

- a) cicloturismul,
- b) turismul pedestru.

3.2.6 *Reconstrucția și reabilitarea ecologică în SN-SOV*

În procesul istoric de reconciliere a omului cu natura un rol deosebit de important este și va fi deținut de reconstrucția și reabilitarea ecologică a ecosistemelor antropizate. Obiectivul fundamental al reconstrucției și/sau al reabilitării ecologice îl constituie readucerea, pe cât este posibil, a structurii deteriorate de factorii antropici sau naturali la stările structurale existente înaintea impactului sau la stări apropiate acestuia, după Giurgiu, 2005.

Aceste aspecte vor putea fi atinse și realizate de către custode prin un proiect complex și de anvergură de genul Life+.

3.2.7. *Managementul speciilor și habitatelor de interes comunitar în SN-SOV*

În anul 2007, aria naturală protejată de interes național Săraturile și Ocna Veche a fost inclus în rețeaua Natura 2000, ca Sit de importanță comunitară SCI. SN-SOV a fost declarat SCI pentru 2 tipuri de habitate și 3 specii de plante.

Pe teritoriul sitului habitatele și speciile de importanță comunitară se găsesc într-o stare de conservare în general bună. Pentru menținerea stării de conservare și pentru evitarea deteriorării acesteia, au fost identificate o serie de potențiale activități care ar putea avea un efect negativ asupra habitatelor și speciilor. Pe baza acestor cunoștințe au fost propuse o serie de măsuri de management, în vederea elaborării de strategii de prezervare a speciilor și habitatelor, precum și pentru stabilirea unor măsuri precise de management conservativ, potrivit tabelelor anexate. Măsurile preconizate reprezintă minimumul necesar pentru menținerea speciilor și habitatelor într-o stare favorabilă de conservare. Totuși, fiecare specie și habitat aparține unor ansambluri mai vaste, care includ alte specii și alte tipuri de medii, cu cerințe particulare, uneori diferite, care vor trebui luate în considerare și armonizate pentru realizarea unui management conservativ favorabil pentru fiecare.